

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an! Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 90 Lei pe an, 45 Lei pe jumătate de an. — Se pot abona și deosebit: „Libertatea” singură 60 Lei pe an, 30 Lei pe jumătate de an; „Foia Interesantă” singură 30 Lei pe an, 15 Lei pe jumătate de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 150 Lei pe an. — Pentru America 200 Lei (1 dollar) pe an, trimiși prin cec de bancă folii la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foie pentru popor | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie Trans.)

Auziți, vedeți și mirați-vă!

— Din Turda. —

— Clădirea școlilor primare pe mâinile unui jidan, fără concurs!

Urmând să se ridice în județ 22 școli primare, Comitetul Școlar, în frunte cu dl Subprefect al județului, a dat conducerea lucrărilor inginerului jidan Carol Moritz, fără concursul cerut de lege.

Acest jidan, cetățean rumun de contrabandă, dacă este cetățean, venit în România în anul trecut, are un frate comunist în Ungaria. Aceasta însă, firește, nu-l împiedică să câștige toată încrederea deregătorilor noastre, ajungând să-și instaleze biroul chiar în localul Revizoratului Școlar! — La rândul său jupurul Moritz a dat feluritele sale lucrări, nu meseriașilor români, de care avem, har Domnului, ci meseriașilor străini, pe un preț dublu celui carent pe piață!

Să mai nădăjdum că cel puțin deregătorii mai înalte vor ști să-și facă datoria? Noi deocamdată nu putem face altceva, decât să rugăm pe țărani din comunele unde e vorbă a se zidi acele școli, să ceară domnilor dela județ, să le dea întreprinzători români și meștrii și lucrători români, — de unde nu, mai bine să se lase deocamdată fără școală!

*
și biserica ortodoxă...

Pentru clădirea bisericii ortodoxe din Turda, dl protopop, senator I. Murășan, firește, în înțelegere cu comitetul parohial, a încredințat cu facerea planului și conducerea lucrărilor, pe inginerul de poduri și șosele *Árpád Széll*. Ca să-și acopere nepriceperea, Széll își ia ca soț la întreprindere pe fiul său, student fără examene la politechnica din Budapesta! Oare ne trebuiesc biserici în „stilul lui Árpád”? Nu avem ingineri români? Sau inginerul care conduce clădirea catedralei ortodoxe din Cluj, nu s'ar fi angajat? Întrebări la care multe răspunsuri nu s'ar putea da. — Atâta știm, că domnul senator-protopop își lucrează hainele la croitor jidan, în timp ce unicul

croitor român, azi-mâne moare de foame.

Se mai spune, că tot d-șa este acela care a readus în țară pe refugiatul jidan multimilionar zis Mendel, aruncat peste graniță de revoluția din 1918.

Aceștia sunt „intelectuali” români din Turda, cari nici până azi nu au fost în stare să ridice pe mormântul lui Mihai Viteazul o cruce de piatră cel puțin, lucru de care chiar și M. S. Regele s'a arătat neplăcut atins. Se vede că nu și-au găsit încă jidanul care să le facă și această cruce...

Lanc.

Val de noi gazetarii!

Marea noastră dorință, a gazetarii, cari voim întărirea sufletului în poporul nostru, prin căutarea și aducerea de vești bune din viața de obște a țării, din dezvoltarea lucrurilor în ea, — trăim azi zile de adevărat chin sufletesc! Nu mai auzi nimic de bine, nu mai vezi prin fol nici o știre bună, — dar de cele rele gărlă, Dunărea Murdăria cu pasapoartele, hoțiile dela dela Căile Ferate, înșelarea statului cu arândarea averilor lui (ca arândarea pescărilor); cinstiri tălăhărești din pădurile statului la slujile politice; acum arestarea alor zeci de studenți necum vinovați, dar nici macar bănuși de cineva, decât de volnicia celor dela cari purced toate relele, — și altele.

Iată cum e și numărul acestuia „Libertății”, el e mai mult un plâns de îngropăclune asupra bunului nume al țării al stăpânirii ei, și n'avem ce mai spune și de bine cetitorilor nostri.

Sau cetiți, ca „mai nou”, numai despre păcătoșenia dela Turda, descrisă în fruntea acestui număr al „Libertății”, — și credem că aveți destul pe-o săptămână.

Nu acesta e idealul nostru de gazetarii. Cetitorii să ne ierte dacă, de data asta, n'avem cu ce le face o mică sărbătoare în suflet, aducându-le vești bune, — de n'or fi bune doar veștile, că tinerimea noastră nu vrea să mai trăiască această viață de mocirlă sufletească, ci ne vestește prin glasul ei răsunător, uneori prin glasul revolverului ei, că vrea curățirea aerului țării de păcătoasa stricăciune de azil

Grozava răzbunare dela Iași.

Prefectul de poliție Manciu, împușcat de Corneliu Zelea-Codreanu, ca pedeapsă pentru bătaia ce acela i-a dat în Iunie lui Codreanu și multor altor tineri. Manciu a murit îndată. Doi alți polițiști ce-l însoțeau pe Manciu, au fost loviți și ei cu câte un glonte în piept. Studenții „complotiști” (cei foști închiși la Văcărești), sunt de nou arestați, fără nici un amestec în răzbunarea lui Codreanu. Pe studentul I. I. Moța, care nici nu era în Iași, l'au adus din Bucovina, pe Tudose Popescu l'au scos din teatru dela Cernăuți, — și i-au arestat.

La sfârșitul săptămânii trecute s'a săvârșit la Iași de nou o faptă cumplită, ca urmare a mișcărilor studențești și a celor petrecute în legătură cu ele.

Cetitorii nostri își aduc aminte de bătaia barbară pe care prefectul de poliție din Iași, Constantin Manciu, a dat-o studentului Corneliu Zelea-Codreanu și la vre-o 40-50 de alți tineri, printre cari cel mai mulți elevi de Liceu și Cercetași, și învățăceli de meserii, fără ca aceia să fi avut nici o vină! I-a znopt în bătaia. Printre cei bătuți erau și doi copii de ofițeri, elevi de Liceu!

Pentru a pricepe mai deplin toată sângeroasa povesté, trebuie să reamintim următoarele:

D-na Ghica dase studenților o parte din o grădină a sa, ca să și pună în ea legume, ca să aibă cu ce trăi, cu lucrătorii lor, la făcutul de cărămidă la Ungheni. Ca să le ajute studenților la lucrul lor greu, se înștiințaseră și mulți elevi mai măricei din Liceu. Intr'o dimineață de Ianie, băeșii cari erau de rind să ajute la lucrarea straturilor în grădină și alții să plece la lucrul cărămidzilor din Ungheni, — se adunaseră în grădina Doamnei Ghica și se gâteau de mers la lucrul lor, când de-odată se treziră încunjuțați și arestați. Iată cum o povestește asta însuși unul din tinerii ce era acolo și a pătimit cu toții împreună, mâncând o strașnică bătaie:

„De-odată, spune el, răsar din mai multe părți jandarmi în grădină, pe care o înconjoară de tot. Iar peste câteva minute iaca prefectul de poliție Manciu (vânătorul de Studenți), urmat de toți polițiștii și de un pluton de jandarmi, toți cu armele încărcate, întinse spre noi și cu degetele pe trăgace. Ei ne strigă: Mănile sus! (cum se strigă dușmanului în război, ca să se deie prins!)

Noi, deși ulmiți și cuprinși de fiori, am stat liniștiți, cu mâinile în

jos, unde eram. Polițiștii se reped la noi și ne scot cu puterea mâinile din buzunare, să ni-le ridice în sus...

În învălmășala asta, pe când vre-o 2 polițiști prinseseră pe Corneliu Codreanu și-l țineau de mâni, un agent al lui Manciu, reușește să vâre lui Codreanu în sân o hârtie pe care era făcut planul casei lui Manciu, ba-i vâre și un revolver, pe care tot el le scoate repede, ca să arate că aci se clocea un „complot” (țasă-tură cu gânduri negre), împotriva locuinței Polițaiului. I le-a dus apoi ca mare lucru, lui Manciu, care aștepta la 4-5 pași numai departe... Codreanu e târât acolo de oparte și finut de polițiști, până ce alții îl palmuțau, de vedea tot „case” în văzduh. E dus apoi între balonetele alor 10 jandarmi și după el toată ceata de studenți, împrejmuiți cu jandarmi și polițiști.

Ajunși la Prefectura Poliției, Codreanu e dus legat, între soldați, și închis într'o cameră, unde el și Dzeu știe ce-a mai pățit.

Noi ceilalți, ajunși la Poliție, suntem duși unu câte unu în cabinetul (cancelaria) lui Manciu, unde erau pregătite dinainte mijloacele de chinuire a noastră: de pod atârnau 2 lanțuri cu tainic rost. Până la Polițai, treceai printr'un șir de vre-o 20 sergenți, cari, cum intrai pe ușă, te luau pe întrecere la pumni și palme! — încât când ajungeai la Manciu, te năpădise sângele pe gură și pe nas! Acesta te aștepta, desbrăcat de haină, și ținându-te doi înși, drept ca lumânarea, erai palmuit de însuși capul poliției din Iași, Manciu, până cădea jos; unuia i-a spart timpanul din ureche de-a rămas surd de-o ureche (fiu de ofițer!) Atunci te stropeau cu apă rece, căreia-i ziceau „aghiazmă” (apă sfințită...) După ce-ți veneai în ori, te lega cu picioarele 'n sus de lanțurile cele atârinate în tavan (pod) și, desculțat, te bătea în tălpi și pe unde nimerea, până vinețeau și toate acestea se petreceau sub ochii și a doi ofițeri din armata română: Căpitan Velciu și Locotenent Tomida!

Când zbirul porunceă „lăsați-l!”, erai dus foarte repede de 2

agenții într-o cameră (odăie) domestică, de unde nu auziai decât gemete și vaete!..

Așa au pățit aproape toți câți se aflau acolo, cel puțin eu știu și scriu ce-am pățit eu!

Cornel Codreanu (despre care aflu că, la rândul său, a fost ținut de 4 înși, până ce Manciul îl palmuia și lovea grozav!), — a fost ținut închis până luni, când a fost dat în urmărire la Parchet (Procuratură) spre tragere în judecată, ca făuritor de „complot” împotriva lui Manciul.

Judecătorul de instrucție, ascultându-l, l’a lăsat îndată liber, spunându-i tuturor, că aci nu poate fi vorba de „complot”, câtă vreme i se aduce înaintea un singur om; „complot” e, când mai mulți înși se însoțesc pentru vre-o faptă rea.

Ei, bine, cele ce s’au întâmplat după aceasta, sunt tot așa de — frumoase...

Ziarele jidovești și jidovite, nu găsau cuvinte destule de laudă la adresa harnicului, „energicului” (cel cu mână tare) Manciul. Bravo! Așa ne placel! Ca voi creștinii să vă znopiți în bătăi, să vă surziți de pumnii ce vi i dați, cel cari ne sprijiniți pe noi, cu cel cari sunteți împotriva noastră...

Pline de năcaz, foile cu vedere lîmpede, foile adevărat românești, ca „Unirea” dela Iași, „Universul” dela București și altele, au cerut cu înțelepciune, cu gând bun, că — împotriva Prefectului Manciul să se pornească cea mai aspră cercetare, și de s’a afla vinovat, că a bătut în chip așa barbar tinerii nevinovați, chiar elevi de Liceu, — să fie pedepsit, sau cel puțin mutat din Iași, ca să nu mai sprindă sângele în vinele celor bătuți și a mulțimii ce ține cu acela, arătându-se aci printre ei în fiecare zi.

Ași! Cui să-i pese de părerea mulțimii și a studenților, a tinerimii de ori-ce fel! Cine-i la putere, acela poruncește, după a lui păreri are să se învîrtă lumea.

Că ce s’o fi petrecut în sufletele tinerilor bătuți pe nedrept și fără pic de vină, știe numai Dumnezeu, iar noi ne putem doar acum închipui.

Și mai ales ce-or fi crezut ei despre cei tari ai zilei, când văzură că, în loc de pedepsire ori mutare, Manciul fu decorat cu o mare medalie, pentru „vredniciei”. Ceea-ce însemna: Bravo Manciule! Așa trebuie făcută „ordinea” cu această tinerime națională! Evreii îndeosebi erau fericiți.

De unde atîta ură?

Ura aceasta furioasă și nefirească, împotriva studenților, își are izvorul aiurea. Ministrul Mărzescu e din Iași, și fiind ministru, așteaptă ca tinerimea universitară să-l asculte și urmeze pe d-sa, mai mult ca pe ori-cine. Că așa e în țară, să ții cu cel ce are „puterea”. Tinerimea universitară, ține însă mai mult la profesorul A. C. Cuza, care face politică românească și creștinească, nu politica cutărilor partide vânătoare de putere. Politica celorlalte partide e politica — pu-

gilor ce se doresc umflați, iar politica dlui Cuza e politica inimii românești. — Și tinerimea, de aceea i tinerime, astfel n’ar fi tinerime, — îl mai place politica inimii! Și de aceea iubește pe profesorul său Cuza, și desprăștește socoteliile de partid ale lui Mărzescu. De aceea dl Mărzescu își arată, prin Manciul și alții ca el, „puterea” față de studenți. Cele întâmplate în grădina doamnei Ghica, au fost culmea acestui fel de răzbunare asupra tinerimei.

La judecată.

Tinerii bătuți au cercat să-și afle dreptul lor la judecată. Au pîrît pe polițaiul Manciul. Tribunalul însă, a aflat că... tot băleții au fost de vină și bătăia ce au mîncat-o, s’o țină numai sănătoși!... Asta a aprins și mai mult sufletele celor nemulțumiți.

La apel.

Băleții au înaintat recurs la Curtea de Apel.

Acest recurs avea să se judece Sâmbăta trecută în 25 Octombrie, tot la Iași.

Polițaiul Manciul, s’a înfățișat însoțit de 2 din ajutorii săi, comisariul „Kloss” (Român?) care luase parte viuă la bătăia tinerilor, și de subcomisarul Husanu.

Băleții s’au înfățișat însoțiți de avocatul Dumbravă.

În vremea desbaterii, băleții și-au spus cu toată credința și cu inimuța lor dreaptă, păsul lor, dreptatea lor... Iar polițaiul Manciul, știind că de el n’are să se atingă judecătorial, ci-că îi batjocorea picător pe tineri, zicând:

— Uite, măi,ăștia ar vrea să ne bage ei pe noi în temniță!! (Înțelegând că așa ceva ești prostul proștitor, dacă o și poți bănuș, până ce el și ai săi sunt la putere în țară!..) Și văzând că printre lumea ce venise arzând de curiozitate (de dorul de a vedea ce-o fi), era și studentul Corneliu Zelea-Codreanu, care era firesc să fie aci, căci se desbătea doar procesul băeților ce au fost bătuți de-odată cu el, — Manciul în repețite rânduri l-a aruncat vorbe mușcătoare, luându-l și aci în batjocură, peste picior.

Iar pe avocatul apărător al tinerilor, l-a vătămat cu vorbe grele, urite, încât acela a trebuit să ceară judecătorului să-l lenească în apărare și să pedepsească pe acuzatul, care atât de cutezător împrășcă vătămări în toate părțile! S’a iscat o ceartă cum se cade și judele, nevrând nici dsa să se atingă de atotputernicul Manciul, — a ridicat ședința și a amânat desbaterăa...

Lumea a început să iasă afară din sală.

Împușcarea lui Manciul.

Studentul Corneliu Zelea-Codreanu ieșise afară mai înainte, cu ceeaaltă lume. În curând în urma lor a ieșit și Manciul, însoțit de comisariul Kloss și pe subcomisa-

rul Husanu. Ajungând pe Codreanu s’a iscat între ei ceva schimb de vorbe în jurul împrășcărilor cu vătămări pe care Manciul le făcuse în sală. Manciul a fost și aci stranic, cu gura mare; Codreanu, iute și ei de fire, i-a răspuns mușcător. La a doua ori la a treia vorbă schimbată, Manciul, nesuferitor ca totdeauna, a ridicat pumnul spre Codreanu! Atunci acesta a scos un revolver și pacul, i-a trântit un glonț în cap, cam prin urechea stîngă. Manciul căzu îndată mort. Comisarul Kloss vind să sară la Codreanu, acesta a pușcat și spre el, lovindu-l în coasta stîngă. Celălalt polițist, Husanu, sare la Codreanu, care a descărcat un glonte și asupra acestuia, străpungându-i plămâna. Amândoi au căzut în lacuri de sânge, nu departe de Manciul pe care îl însoțeau. În zgomotul și alarma dată, au venit alți polițisti, și acestora Codreanu s’a dat prins. El a fost arestat îndată.

La spitalul Evreesc...

A fost chemată „Salvarea” (compania de dat ajutoare la nenorociri trupești), care a pus pe cei 3 împușcați pe paturile de dus pe sus. L’au dus pe Manciul și pe celălalt doi, la spitalul evreesc, cel mai apropiat. L’au luat în urmă, plini de spaimă, 3 doctori evrei și unul român. Doctorii au dat îngrijire lui Kloss și lui Husanu, căci lui Manciul nu aveau ce-i mai ajuta. El murise.

Demonstrația studentescă.

Vre-o 20—30 de studenți cari fuseseră pe la Tribunal când s’a întâmplat împrășcarea lui Manciul, au pornit pe străzi cântând „Imnul studentesc” și demonstrând pentru lupta împotriva Evreilor și a slugoiilor lor. În piața unirii au fost risipiți de poliție și unii arestați. Îndată s’a cerut ajutorul armatei pentru susținerea ordinii în oraș. În curând patruzele tari de infanterie și de călărași, cutreerău străzile (ulițele) pentru a împedea vre-o mișcare studentescă, la care s’ar alătură și altă lume, și s’ar deda poate la fapte de răzbunare asupra Evreilor.

Poruncile dela București.

Arestarea celorlalți studenți.

Aflându-se îndată la București de cele întâmplate, — s’au dat porunci — să fie arestați toți pretenții de idei (de-o părere) cu Codreanu, îndeosebi cei 6 soși ai lui foștii închiși la Văcăreștii!

Îndată s’a început vânătoarea după ei prin Iași: Radu Mironovici, simpaticul tiner cunoscut și la Orăștie de când a fost în vară pe aici cu Tudose Popescu și alți 15 studenți Bucovineni, a fost cel dintâi arestat, Sâmbăta după amiaz. Nu peste mult trecea pe dinaintea Prefecturii Poliției studentul Ilie Gârneață, cu Cornel Georgescu (Polana). Un agent de poliție, cunoscând pe d. Gârneață, l-a

zis: Dl Director al poliției vă poteste până la dânsul.. Pe Georgescu necunoscându-l, l’a lăsat să meargă mai departe. Gârneață acolo a rămas. Afiindu-se că studentul Ion I. Moța, înscris la universitatea din Iași, nu e în Iași, ci la Câmpulung sau la Vama în Bucovina, în treburi de propagandă națională studentescă, s’a dat poruncă să fie trimis numai decît de-acolo la Iași! Duminecă la amiază tinerul Moța a sosit în gara Iași, venind dinspre Bucovina, aci îl aștepta un Comisar în civil, care l’a luat din gară și l’a dus de-adreptul la Poliție și l’a arestat. — Studentul Tudose Popescu, era Duminecă seara la Teatru în Cernăuți. De acolo l’a scos poliția, declarându-l arestat și l’a trimis la Iași. La d. Tudose Popescu au aflat un revolver, ceea-ce folie gură-goală scot la iveală ca „lucru mare”. Dar au uitat acele foi vânătoare de știri cu coarne, că acest student a fost bătut, aproape omorât cu împunsături de cuțite, de Jidanii derbedei din Cernăuți, de a zăcut, jumătate mort, săptămâni de zile în spital, și că atunci poliția l-a dat drept a purta la el un revolver pentru apărare personală. Totuși acum, aflându-l cu revolverul la el, — o scot la iveală ca... dovadă că acești tineri nu se gândesc la altceva, decît — la tras din revolver în Jidanii și jidăniți.

Păcătoasă volnicie.

A prinde pe acești studenți, despre cari nimenea nu spune, că ar avea cea mai mică parte în fapta lui Corneliu Codreanu, — e o volnicie ticăloasă! Să-l aduni chiar din depărtări, din alt cap de țară, și să-i ții arestați pe priciurile de scânduri murdare și pline de insecte (goange) scârboase, — e o lipsă de simț al dreptății și al libertății personale, ce numai la noi se poate! Codreanu a spus, că de fapta lui n’a știut înainte nici un coleg al său; acela, întrebăți, au spus tot așa. Atunci, pe ce temeii i-a arestezi? E libertatea personală a omului în țara noastră, așa ca a păsării cerului, asupra căreia are drept să puște ori ce nebun?

Aceste volnicii, cari sunt trup din trup și suflet din sufletul faptelor lui Manciul, acestea apîrind sufletele și stîrnesc în ele desnădăjduite gânduri de apărare!

— Au mai fost arestați Sâmbăta și Duminecă numeroși studenți și studente, — dar după ținerere de 4-5 ore și ascultare la Poliție, au fost lăsați liberi.

Arestați însă și avînd a fi ținuți mai îndelungat, până ce domniile județei vor binevoli a afla că n’au nici o vină, — se află azi (după chiar „Viitorul”, gazeta guvernului) următorii 14 studenți și o studentă: Rugină, D. Comănzan, Mihai Cucu, Crețulescu, Eug. Botezatu, V. Nica, studenta Iridenta Codreanu (sora lui Corneliu Zelea Codreanu), Victor Candiani, — Radu Mironovici,

Tudose Popescu, Ilie Gârneață, Ioan I. Moța și Ion Sava. — Și ce-or mai fi arestat de Luni încoace. „Universul” ține a ști că sunt arestați vre-o 28 de tineri. Dar poate unii au fost lăsați pe picior liber, de aceea mai sunt „numai” 14 și cu Codreanu 15.

— De Luni au arestat și pe tatăl lui Corneliu Codreanu, pe profesorul Ioan Zelea-Codreanu dela Huși, deși le-a spus că n'a știud ulmie de fapta fiului său. Acum e arestat tatăl, fiul și fiica.

— Manciu ci-că presimțea că i-se apropie cîsul, căci o spunea celor din jurul său că are teamă că va fi asasinat (omorît)... Ce bine era să se fi gândit la așa ceva înainte de a se apuca să bată în chip așa de nêromânesc și de tiran, pe tinerii nevinovați din grădina d-nei Ghica...

— Guvernul a făcut tot ce a putut pentru a-l arăta pe Manciu frumos... A trimis pe Ministrul Mărzescu și pe subsecretarul de stat Tătărăscu să lea parte la înmormântare, să pună cununi pe sicriul lui și să vorbească.

„Patria” spune că studențimea din Cluj a manifestat viu pentru studentul Codreanu, în faptul căruia vede încercarea de a pedepsi grozavul păcat ce se numește „abuz de putere”, *voinicia păcătoasă*, atât de răspândită în țară la noi. În Iași tot așa studenții creștini se mărturisesc pentru Codreanu și soții.

— Foile evreești și cele jidovite, osândesc grozav pe Codreanu și ar vrea să arunce pe urma faptei lui o umbră neagră asupra întregii noastre tinerimi. Dar asta nu se va putea. Ochii lumii, în cari foile evreești aruncă nisip, se vor deschide, dacă nu azi, mâine, și adevărul se va vedea totuși, limpede.

— La întrebările ce i-se pun, C. Codreanu răspunde că el a fost în apărare. Manciu l'a amenințat cu mâna ridicată, în care el nu putea ști de nu are și un revolver ori alt lucru de lovire, ceialaltă au sărit la el, tot primejduindu-l, și el s'a apărat.

Un lucru nu-l poate nimeni tăgădui: fapta grozavă a lui Codreanu, e o urmare în strânsă legătură cu *voinicia* lui Manciu, față de tinerii din grădina d-nei Ghica, — care de nu se întâmplă, azi Codreanu și soții n'ar fi în închisoare, ci în mijlocul unei lucrări foarte frumoase și viu pllduitoare și de mare nădejde pentru neamul nostru în această țară! *Voinicia*, abuzul ticălos de putere, lipsa ori-cărui respect pentru lege și libertatea cetățenească, ne aduse cumplita întâmplare, pe urma căreia sufăr de nou atâtea tineri, de cari erau — și mai sunt, — legate atâtea nădejdi frumoase.

Pentru „Casa Studenților”

Am mai primit următoarele ajutoare pentru casa studenților dela Iași:

Maiorul aviator Peneș și Frațele, tutungerie în Petroseni, 200 Lei.

Din Santinela-Beba (Bănat), ne-au trimis bunii noștri cetitori: Constantin Tomi Lei 40, Dimitrie Lamborion, comerciant, Lei 20, Ion Lambor 20 Lei, Petru Lambor 20 Lei. — Ioan Burz din Deva 50 Lei, Mihail Dalea m. argășitor din Ferendia 15 Lei, Mihai Bistriean din Igrăș, 5 Lei, Băieții de școală Ion Istrate și Nicolae Hulea din Jina (jud. Sibiu) câte 1 Leu.

Suma de azi: Lei 372.—
Suma din nr. trecut: Lei 30.804.—
De tot la „Libertatea”: Lei 31.176.—

— Lucrările la fabricarea de cărămizi și pregătirile pentru zidire, vor fi acum întrerupte un timp oarecare, până ce toți îngrijitorii de căpetenie, studenții Gârneață, Mironovici, Georgescu, Moța, vor fi finiți arestați, cu cunoscuta volnicie.

Intinderea de ajutoare însă, nu trebuie să înceteze, noi le vom aduna și le vom da celor în drept la timpul său. Pân'acum le-am trimis 30.000 Lei.

Studenții rămași liberi, sunt datorii a lua acum ei lucrul în mână și a-l duce mai departe, — precum credem că vor și face.

Marea tălhărie domnească dela București.

Scriam în numărul trecut, că guvernul e strimtorat rău de păcatele oamenilor apropiatei lui, dar nu bănuiam că acele păcate, se vor preface mâine într'un rău de fărădelegi scandaloase și răspândind în jurul lor o duhoare ce îneacă tot sufletul românesc curat, ducându-l până pe marginea desnădejdei de un viitor mai bun al acestui neam!

Iacă ce-a mai ieșit la iveală în aceste câteva zile: Că dl Fransovic, locșitor de Ministru la Interne, unde se dau pasapoartele, e gine-rele generalului Alexandru Văitolianu, președintele societății „Petrolul Național” care făcea mișeliile cu pasapoartele. Nu numai, dar d. Fransovic era un membru în Conziliul de administrație (Direcțiunea) întreprinderii. Așa, tatca-socru, care mai e și frate cu Ministrul Artur Văitolianu, când cerea pasapoarte prin Ministerul ginerului său, le scotea fără mare greutate...

Cât era după ei, își trimiteau jumătate din poporul nostru afară din țară, să meargă să fie sclavi în America.

Și știți cine ne era scut și apărare? *Conzulatul American*, care văzând nebunia asta a stăpânitorilor noștri, n'a vrut să mai pună „viza” sa pe acele pasapoarte!, — adevărat n'a mai scris și el, conzulatul

american, pe pasaport că dă voe oamenilor acelora a intra în America, — și fără asta, intrarea nu se poate. Atunci banda de vânzători de țărani români, a găsit altă cale pentru a-i scoate din țară: Le făcea pasapoarte numai până în Ungaria, și aci îngrijiau agenții americani din Ungaria, să le facă alt rând de pasapoarte mai departe.

Dela o vreme li-s'a înfundat, și acum iese la iveală toată scârba și putrejuena sufletească a celor cari săvârșeau aceste fărădelegi strigătoare la cer! Un rând de oameni au rămas înfundați prin Elveția, Franța, — dar sunt alte rânduri cari au izbutit a merge până în Canada și s'au înfundat acolo, și trăsesc ca val de ei, muritori de foame. Nainte nu mai pot merge, napoi nu mai au cu ce veni!

Acum încep să-i descopere pe criminali, înșiși oamenii pe cari au nenorocit. Vin scrisori dela ei, din felurite puncte ale țării, și de peste mări, arătând cum au fost înșeiați, furati, de zeci de mii, de către banda de mijlocitori de pasapoarte și la ce nenoroc au ajuns.

Și ci-că s mestecați în murdărie și mulți de puțați și senatori, cari ajutau și ei cât puteau, prin ministere, ca să se de pasapoarte mincinoase macar, dacă legiute nu se pot.

Tribunalul din București a dat poruncă de arestare a generalului Alexandru Văitolianu, și acesta, dus înaintea judecătorului, când a aflat că va fi dus la închisoare, — s'a împușcat în fața judecătorului, dar a pus revolverul mai sus de inimă, de i-a sfredelit numai carnea aci sub umăr. E arestat și Haralambie Georgescu și Filipovici, vinovații de căpetenie în această mare mișelie.

— În legătură cu pasapoartele cari să dădeau Românilor (mai ales Bănățeni! 80 la sută din cei înșelați, sunt bănățeni, căci aci știiau mișeli că avem popor mai cu bună-năstare, dela care au ce înșela!) — se scoate la iveală altă mișelie, și mai neagră: Că în vreme ce Românilor li se dădeau pasapoarte, ca să plece din țară, — miilor de streini, mai ales Evrei, ce se doreau aci, nu la America, li se dădeau, tot pentru bani buni, hârtii mincinoase, în temelul cărora, să se aseze aci și să fie înscrși ca cetățeni români!

Nu mai în Timișoara ci-că sunt peste 20.000 de streini, așezați aci pe temel de hârtii mincinoase!

Români să plece, streini să curgă puhoiu peste noi!

Iată fapta „patriotică” cu care se poate lauda stăpânirea țării românești din zilele Văitolienilor și Constantinienilor!

Iată scârbele sufletești, cari nu-s de azi, de ieri, ci sunt vechi și se tot măresc și se întăresc, — cari umplu de jale sufletele celor adevărat iubitori de neam și țară, și-i ridică la luptă pentru curățirea aerului acestuia stri-

cat din casa neamului nostru și pentru tăierea putrejunii de pe trupul neamului!

Ori cât se vor sfătoși domni și se vor răsti de-acolo de sus, spre noi, cei mai de jos, — acesta e rostul, acesta e înțelesul adevărat, și al mișcărilor studentești din anii din urmă!

Acești oameni stricați ei, de sus, sunt cei cari împing pe tinerii noștri la fapte adesea desnădăjduite, fi-roase, regretabile și de nimenea dorite, — dar a căror îmbold acî e a se odăta: în ticăloșenia celor de sus!

NOUTĂȚI

Frumoasă sărbare are loc în ziua sfinților Mihail și Gavril 8 Noiembrie) la Budinți și Cireș în Bucovina, (jud. Storojineț). Corpul „Arcașilor” din cele 2 comune sărbează cu paradă înălțătoare de inimi, sfințirea steagurile lor. Tot poporul din acel ținut, va lua parte.

Erau invitați și studenții foști la Văcărești, — și ei voiau să meargă, ca să întărească sănătoasele legături cu poporul... În loc de asta, iată-i ținută de guvern, fără nici o dreptate și fără lege, — în închisoare la Iași.

Sămănător de lumină... Dl Aurel Oarcea, notar cercual în Ciuciu (jud. Arad), urmărind scri-sele foil noastre și aflând că e atât de dreaptă lupta în care stăruie ea astăzi, — a arătat poporului din cercul dsale notarial, de ce folos sufletesc i-ar fi dacă ar ceti regulat aceste foii, — și îndată s'au înștitat 16 inși din comuna Ciuciu, că vor să aboneze „Libertatea”, între ei 3 negustori, 3 slujbași obștești (notarul, primarul și președintele urbarial) și 10 țărani; din comuna Vidra 4 inși, din Lazurl 3 inși, din Acua 8 inși și din Măgulicea 13 inși, — de tot 44 de abonați, cari toți au plătit la mâna dlui notar Oarcea prețul foil pe un an de zile, și dl notar ne-a trimis de-odată 3960 Lei, pentru toți cei 44 inși.

E așa de frumoasă fapta dlui notar Oarcea, nu pentru-că ne-a trimis nouă aceste abonamente, ci pentru că fapta asta ni arată ca pe un nefățârit iubitor de popor și voit de bine al neamului nostru românesc, a cărui ajungere la libertate deplină în țara lui, voește a o pregăti, a o ajuta. În acest scop dsa se face un înțelept sămănător de lumină în mijlocul poporului său.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” e convocată în *Adunare generală ordinară*, la Arad, pe zilele de 8 și 9 Noiembrie 1924.

Programa lucrărilor: Vineri, în 7 Nov., consfătuire cu directorii despărțămintelor „Asociațiunii” pri-vitor la modificarea Statutelor.

Sâmbătă, 8 Nov, Ședința I., cu dearea de seamă despre lucrările Asociațiunii în 1923, cercetarea socotelilor, apoi bugetul pe 1925.

Duminecă în 9 Nov, cercetarea rapoartelor și a socotelilor.

Răscumpărarea zilei onomastice. Dl Brutus Brașai a dăruit fondului Monumental „Aurel Vlaicu” suma de Lei 200, ca răscumpărare a zilei sale onomastice.

